

10 XII - MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PRAW CZŁOWIEKA

Zapytacie, cóż takiego powoduje, że ten dzień jest taki ważny?

Odpowiem krótko. Ważny jest, a właściwie powinien być dla każdego człowieka. Tego dnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka. Przy tej okazji przypomnę, że 20. 11. obchodzony jest również: Dzień Ochrony Praw Dziecka.

Dlaczego oddzielnie traktuje się prawa człowieka i prawa dziecka?

Ktoś może zarzucić i słusznie, że dziecko to też człowiek, tylko mniejszy. To prawda. Zwróćcie jednak uwagę na brzmienie tych zdań. Pierwsze mówi o prawach człowieka. Zakłada, że każdy dorosły człowiek swoje prawa znać powinien, ponieważ jak mówi łacińska maksyma: **Ignorantia iuri noce** (nieznajomość prawa szkodzi). Natomiast dziecko po pierwsze nie może znać swoich praw, zwłaszcza maleńkie dziecko, po drugie nie może z racji wieku ich samo dochodzić. Stąd stwierdzenie: ochrona praw dziecka.

Co może nam znajomość prawa ułatwić?

Zgodnie z tą normą, nie można zasłaniać się nieznajomością normy prawnej. W praktyce wyraża się ona tym, że nikt nie może podnosić, iż zachował się niezgodnie z normą dlatego, że nie wiedział o jej istnieniu.

Dla poprawnego stosowania tej zasady konieczne jest, aby wszystkie akty prawne były publikowane w sposób umożliwiający każdemu zapoznanie się z nimi (w Polsce jest to realizowane poprzez obowiązek publikacji powszechnie obowiązujących źródeł prawa w Dzienniku Ustaw, a pozostałych aktów w Monitorze Polskim. Zatem już wiecie jak możecie zapoznać się ze swoimi prawami.

Tyle teoria, w praktyce jednak nie jest tak różowo. Ukazują się wciąż nowe akty prawne. Człowiek, który zawodowo nie zajmuje się prawem może nie wiedzieć, że jakaś czynność lub zachowanie ma swoją normę prawną, dlatego ważnym jest by ci, którzy walczą o prawa ludzi byli chronieni.

Dzień Praw Człowieka (Human Rights Day) - święto obchodzone corocznie 10 grudnia, ustanowione przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w rocznicę podpisania „Powszechnej deklaracji praw człowieka” w 1948 roku.

Dzień ten poświęcony jest orędownikom praw człowieka na całym świecie, którzy dążą do zapewnienia ochrony własnych praw oraz praw innych i wkładają wiele wysiłku w działania zapewniające przestrzeganie ich na co dzień. Wielu z nich jest za to prześladowanych, pozbawianych pracy czy niesłusznie więzionych. Obchody Międzynarodowego Dnia są okazją do uczczenia ich odwagi i osiągnięć.

Skoro więc ludzie dorośli mają swoich orędowników i pomocników w obronie swoich praw, tym bardziej chronić należy prawa dzieci.

Konwencja o Prawach Dziecka, zwana Światową Konstytucją Praw Dziecka, uchwalona została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. Co warto podkreślić - inicjatorką tego dokumentu była Polska. Inspiracją dla twórców projektu (prawników z Państwowej Akademii Nauk) była myśl Janusza Korczaka, który jako pierwszy nawoływał do podmiotowego traktowanie dziecka.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podczas głosowań na 79. posiedzeniu ustanowił dzień 20 listopada **Ogólnopolskim Dniem Praw Dziecka**, który ma przypominać szczególną rolę Polski - inicjatora uchwalenia Konwencji - w tworzeniu światowego systemu ochrony praw dziecka.

Choć wiele się zmieniło w Polsce w podejściu do dzieci przez ostatnie sto lat, to wciąż prawa dziecka nie są w pełni respektowane, a wiele osób uzależnia respektowanie praw od wypełniania przez dzieci obowiązków. Wciąż pokutuje przekonanie, że dzieci nie są jeszcze pełnoprawnymi

ludźmi i dlatego prawa człowieka im w pełni nie przynależą. Jest wprost przeciwnie!

GŁÓWNE AKTY PRAWNE MÓWIĄCE O PRAWACH DZIECKA:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483)
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
- Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci, sporządzona w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz.U. 2000 nr 107 poz. 1128)
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka. (Dz.U. 2000 nr 6 poz. 69)

PRAWA DZIECKA:

Każdemu dziecku przysługują prawa dziecka tak jak każdemu dorosłemu przysługują prawa człowieka. Praw tych nikt nie może dziecko pozbawić.

O tym, jak ważne są w naszym kraju prawa dziecka świadczy również fakt, iż zostały one uwzględnione w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zarówno rodzice, opiekunowie prawni jak i nauczyciele powinni mieć świadomość, że prawa dziecka nie kolidują z prawami dorosłych, lecz się uzupełniają.

Prawa osobiste:

- prawo do życia i rozwoju,
- prawo do tożsamości (nazwisko, imię, obywatelstwo, wiedza o własnym pochodzeniu),

- prawo do wolności, godności, szacunku, nietykalności osobistej,
- prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania,
- prawo do wyrażania własnych poglądów i występowania w sprawach dziecka dotyczących, w postępowaniu administracyjnym i sądowym,
- prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami w przypadku rozłączenia z nimi,
- prawo do wolności od przemocy fizycznej i psychicznej,
- prawo nierekrutowania do wojska poniżej 15 roku życia.

Prawa socjalne:

- prawo do odpowiedniego standardu życia,
- prawo do ochrony zdrowia,
- prawo do zabezpieczenia socjalnego,
- prawo do wypoczynku i czasu wolnego.

Prawa kulturalne:

- prawo do nauki (bezpłatnej i obowiązkowej w zakresie szkoły podstawowej),
- prawo do korzystania z dóbr kultury,
- prawo do informacji,
- prawo do znajomości swoich praw.

DZIECKO W POSTĘPOWANIU KARNYM:

PRZESŁUCHANIE DZIECKA:

Dyrektywy, zawierające wymogi dotyczące czynności dowodowych z udziałem małoletniego pokrzywdzonego, wskazują, by:

- przesłuchania pokrzywdzonych dzieci odbywały się bez nieuzasadnionej zwłoki po zgłoszeniu faktów właściwym organom;
- przesłuchania pokrzywdzonych dzieci odbywały się, w razie potrzeby, w pomieszczeniach specjalnie zaprojektowanych lub przystosowanych do tego celu;

- przesłuchania pokrzywdzonych dzieci prowadzone były przez specjalistów, odpowiednio przeszkolonych do tego celu lub z ich udziałem;
- wszystkie przesłuchania dziecka prowadziła, stosownie do sytuacji i możliwości, ta sama osoba;
- liczba przesłuchań była jak najbardziej ograniczona i by były one przeprowadzane tylko w tych przypadkach, gdy jest to absolutnie niezbędne do celów postępowania przygotowawczego lub sądowego;
- pokrzywdzonemu dziecku mógł towarzyszyć jego przedstawiciel prawny lub, w odpowiednich przypadkach, wybrana przez nie osoba dorosła, o ile nie podjęto odmiennej umotywowanej decyzji
- w odniesieniu do tej osoby;
- wszystkie przesłuchania pokrzywdzonego dziecka lub w odpowiednich przypadkach dziecka występującego w roli świadka mogły być rejestrowane audiowizualnie i by te zarejestrowane przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu sądowym przed sądem karnym, zgodnie z regułami przewidzianymi w prawie;
- w postępowaniu przed sądem można było zarządzić, aby rozprawa odbyła się udziału publiczności;
- pokrzywdzone dziecko mogło być przesłuchane w sali sądowej nie będąc tam fizycznie obecne,
- w szczególności dzięki wykorzystaniu odpowiednich technologii komunikacyjnych;

(Dyrektywa 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r.)

PRZYDATNE STRONY I TELEFONY:

Rzecznik Praw Dziecka – www.brpd.gov.pl

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży - www.116111.pl

Tak więc dbajmy o swoje prawa.

Pozdrawiam

Ewa Nowikow